

**Pedagogická fakulta
Univerzita Hradec Králové**

Hodnocení diplomové práce

Posudek oponenta

Jméno autorky: Bc. Kateřina Jurčiková

Název práce: Možnosti výchovy a vzdělávání v oblasti přípravy na rodičovství v ČR

Vedoucí práce: Mgr. Leona Stašová, Ph.D.

Oponent práce: Ing. Stanislav Michek, Ph.D.

Diplomová práce (DP) se zabývá důležitou problematikou přípravy na rodičovství. Svým zaměřením se jedná o empirickou – deskriptivní práci založenou na kvalitativním výzkumném designu, konkrétně na metodách obsahové analýzy dokumentace a rozhovoru.

Cílem DP je „analyzovat současnou edukační nabídku pro nastávající i současné rodiče v oblasti výchovy a vzdělávání v přípravě na rodičovství.“ Kateřina Jurčiková práci rozdělila na dvě části: a) teoretickou a b) empirickou, což je obvyklé u DP, ale neobvyklé u výzkumů. Diplomové práci chybí ústřední předpoklad/hypotéza výzkumu.

V **teoretické části** v první kapitole uvádí poznatky ze sociologické literatury, výzkumů (zejména Katrňáka, 2010) a demografických statistik k plánování rodičovství. V druhé kapitole se věnuje rodičovství jako životní roli, kdy čerpá poznatky z vývojové psychologie, sociologie, požadavků legislativy, realizovaných výzkumů a projektů podporujících rodičovství. V uvedené části považují za nevhodné, že autorka přejímá nekriticky informace i z výzkumů (Katrňák, 2010 in Jurčiková, 2015, s. 16; Mediasearch, 2010 in Jurčiková, 2015, s. 32), kdy neuvádí charakteristiku respondentů a metody zkoumání. Čtenář se tak nedozvídá, od jakých respondentů (např. věk, kvalifikace, region, ekonomicko-sociální status) byly získávány jejich názory, postoje, za jakých okolností byly získány postoje apod. Není tak zřejmé, zdali se jedná o reprezentativní vzorek či jde o záměrně vybranou skupinu obyvatel. Uvedené informace z výzkumů poté působí jako zobecněné, že jsou platné pro současnou populaci v ČR, což považují za zavádějící. Teoretická část práce je deskriptivní, pro kvalitativní výzkum chybí shrnutí, uvedení autorčinných postojů a preferencí s jakými vymezeními v uváděných tématech se ztotožňuje – což je v rozporu s modelem výzkumu dle Maxwella (2008).

V **empirické části** autorka popisuje metodologii a zjištění výzkumného šetření. V 3. kapitole autorka uvádí výzkumnou otázku „Jaké možnosti výchovy a vzdělávání v oblasti přípravy na rodičovství jsou dostupné v České republice?“ (Jurčiková, 2015, s. 38). Zmiňuje dílčí cíl „zjistit, jakých nabízených možností vzdělávání nejvíce současní a nastávající rodiče využívají“. Pro tento cíl uvádí předpoklady. Na straně 39 potom poněkud zmateně uvádí „Tato úvaha bude podpořena či vyvrácena pomocí výzkumných šetření směřujících k objasnění druhé výzkumné otázky“. Nicméně druhou výzkumnou

otázku takto explicitně pojmenovanou jsem v DP nenalezl. Jako výzkumné metody použila: kvalitativní a kvantitativní obsahovou analýzu dostupných dokumentů a skupinový rozhovor ve virtuálním prostředí (dvě diskusní fóra), a výzkumný rozhovor s šesti respondentkami. S označením kvantitativní obsahová analýza dokumentů zachází poněkud nestandardně. Pokud jako „kvantitativní“ chápe, že spočítala četnost informačních zdrojů, tak se jedná o „kvantitativní“ metodu. Nicméně uvedenému chybí hypotézy, analytické postupy obvyklé u kvantitativních výzkumných přístupů. Popis četností v tomto ohledu nepovažuji za adekvátní. Proto se domnívám, že autorka nepřesně pracuje s poznatky z metodologie.

Na druhou stranu velmi pečlivě popsala zdroje, z kterých čerpala jednotky pro obsahovou analýzu na internetu pomocí vyhledavače Google.com (s. 39-45). Za poněkud nepovedené považuji zařazení popisu využití diskuzního fóra jako výzkumné metody, následované informacemi o zdrojích získaných z knihovních systémů a v knihkupectvích. Informace o diskuzním fóru by bylo vhodnější zařadit před rozhovory. U popisu využití diskuzního fóra nesouhlasím s autorkou, kdy uvádí: „Bližší údaje o respondentkách nejsou známy, pro potřeby práce však není bližší popis potřebný.“ Pokud diskuzní fórum připodobňuje metodě ohniskové skupiny, tak u ní je nutné, aby byla známa charakteristika respondentů. Tyto charakteristiky by bylo vhodné znát pro případné interpretování výsledků – což autorka v DP nečiní. Dle Maxwella (2008, s. 218) je nutná znalost charakteristiky respondentů a jejich vlivu na cíle a metody výzkumu. U podkapitolky 3.1.3 knihovní systémy a 3.1.4 Knihkupectví (s. 51-55) oceňuji podrobný popis vyhledávání informačních zdrojů k problematice a volbu klíčových slov. U popisu metody rozhovory (s. 55-56) postrádám detailnější informaci za jakých okolností, bylo pořízeno 6 rozhovorů s 6 maminkami a explicitní výběru respondentek. Z uvedených informací spíše vyplývá, že jde o dostupné respondentky, kdy kritérium k jejich výběru byl status mladé matky a ochoty zúčastnit se rozhovoru. I když jde z hlediska kvalifikace o heterogenní skupinu, tak považuji za důležité s těmito informacemi při interpretaci dat pracovat.

V 4. kapitole autorka uvádí na základě dostupných zdrojů přehled možností výchovy a vzdělávání v oblasti přípravy na rodičovství. Na dvaceti stránkách autorka předkládá čtenářům popis možností vzdělávání pro budoucí rodiče v oblasti školství, zdravotnictví a zejména v Hradci Králové, kdy čerpá z mnoha zdrojů (např. publikace na trhu, internet, časopisy, filmové dokumenty, videa). Tuto část zpracovala velmi podrobně, proto se domnívám, že by stála za samostatné publikování a jedná se spíše o výstup vhodný pro praxi. Byť autorka v této části odkazuje na použité zdroje, tak nejedná se o diskuzi prezentovaných zjištění - o interpretaci zjištění. Jelikož na tuto práci již navazuje závěr, tak mi chybí v diplomové práci diskuzní část, kde by autorka nabídla interpretaci zjištění, projevila svůj názor na zkoumanou problematiku, kde by diskutovala limity svého šetření a shrnula odpovědi na stanovené výzkumné otázky.

V **závěru** autorka vyhodnotila cíl diplomové práce, shrnula obsah své práce. V závěru autorka neshrnula svá zjištění, neuvedla limity výzkumného šetření (s výjimkou zmínky že konkrétní instituce

poskytující vzdělávání rodičů, jsou zaměřeny na region Hradec Králové) a nenabídla doporučení pro další výzkumy vztahující se ke genderovým pojetím rodičovských rolí. Práci pojala prakticistně, kdy vytvořila přehled nabízených možností získávání informací z oblasti rodičovství a domnívá se, že tento přehled by mohl sloužit jako vodítka při vyhledávání různých zdrojů při řešení aktuálních požadavků rodiče. Pokud však poznatky ze své DP neopublikuje (např. v podobě článku do tematického časopisu, či v podobě publikace), tak jsem velmi skeptický k tomu, že by se s poznatky mohla seznámit širší veřejnost.

Rozsah práce je přiměřený ke stanoveným cílům DP (88 stran bez přílohy, 8 stran příloh). Autorka pracuje s tuzemskými a 2 zahraničními **odbornými zdroji**. Celkem se jedná o 24 zdrojů použité literatury, k tomu 38 elektronických zdrojů. Celkově 2 zdroje (2 elektronické z jednoho webového portálu) v cizím jazyce, kdy mezi ně neřadím slovenské zdroje, jsou důkazem toho, že autorka prezentované poznání čerpá hlavně ze zdrojů z ČR. Důraz na tuzemskou literaturu je známkou jisté provinčnosti. Poznatky k tématu DP, byť jsou sociálně a kulturně podmíněny situací v ČR, by stály za srovnání s tím, jak je řešena problematika v zahraničí, minimálně s poznatky z odborných zahraničních časopisů, které jsou na UHK autorce k dispozici. Autorka v textu DP důsledně odkazuje na použité zdroje.

Jazyková, formální a stylistická úroveň práce odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce. Text DP je psán čtivým jazykem.

Kateřina Jurčíková splnila **cíl práce** v DP. Prokázala, že umí pracovat s odbornou literaturou, že je schopna popsat výsledky získané výzkumnými metodami, že umí použít jednoduché analytické přístupy a z nich získané výsledky prezentovat čtenáři. Z DP je zřejmé, že se věnovala pečlivé a rozsáhlé činnosti, kdy pracovala s mnoha informačními zdroji. Na druhou stranu však jí provedený kvalitativní výzkum neodpovídá požadavkům (např. Maxwell, 2008; Hendl, 2008; Švaříček, Šed'ová, 2007) kladeným na tento výzkumný design (konkrétně viz výše).

Konkrétní dotaz u obhajoby:

- U obhajoby prosím stručně shrňte svá zjištění a pokuste je interpretovat ve vazbě na poznatky uvedené k tématu v odborné literatuře.
- Dále prosím uveďte limity svého výzkumného šetření, s jakými je nutné číst výsledky vašeho šetření.
- V návaznosti na svoje výzkumné šetření prosím uveďte, co byste doporučila dalším výzkumníkům zkoumat v oblasti možností výchovy a vzdělávání při přípravě na rodičovství v ČR. Navrhněte, jak by uvedené téma šlo zkoumat jinak, případně hlouběji.

- Uveďte prosím, jak využijete poznatky z DP k tomu, aby Vámi vytvořený přehled mohl sloužit jako vodítko při vyhledávání různých zdrojů při řešení aktuálních požadavků rodičů, jak uvádíte v závěru své práce? Jaké konkrétní kroky pro to učiníte?

Citovaná literatura:

- Hendl, J. (2008). *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*. 2. vydání. Praha: Portál.
- Jurčíková, K. (2015). *Možnosti výchovy a vzdělávání v oblasti přípravy na rodičovství v ČR*. Hradec Králové: PedF UHK. Diplomová práce.
- Maxwell, J. (2008). *Designing a qualitative study*. In L Bickman and DJ Rog (Eds.), *The handbook of applied social research methods*, second edition. Thousand Oaks CA: Sage Publications.
- Švaříček, R., Šedřová, K. a kol. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Praha: Portál.

Navrhované hodnocení:

Datum: 19. 3. 2015

.....

Podpis oponenta práce